

DEN STORE JOURNALISTPRISEN 2012

Den store Journalistprisen utdeles gjennom Norsk Presseforbund og skal gå til en medarbeider eller gruppe medarbeidere som i løpet av siste år har gjort en særlig prisverdig innsats på journalistikkens område. Hensikten med prisen er å oppmuntre til og hedre kvalitet i journalistikken. Prisen kan tildeles medarbeidere både i trykt presse, nettpublikasjoner, radio og fjernsyn. Prisen finansieres av Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening, Den Norske Fagpresses Forening, NRK og TV2. Prisen er på 100.000 kroner.

Juryen har bestått av Aina Johnsen, Alexandra Beverfjord, Christian Lura, Erling Omvik, Kjell Øvre Helland, Per Edgar Kokkvold og Annette Groth.

Vi står midt oppe i en opprivende rettssak etter terrorangrepene den 22. juli. Utallige innslag, reportasjer, artikler og dokumentarer er blitt produsert av norske og utenlandske medier. Om angrepet i Regjeringskvartalet. Aller mest om tragedien på Utøya.

Det var selvsagt ikke tilfeldig at mange kandidater til Den store Journalistprisen i år handler om den 22. juli. Og la det være sagt: Norske medier har samlet sett gjort en svært god jobb med å dekke terrorhandlingene – de verste på norsk jord i fredstid. Mange arbeider kunne hver for seg fortjent en pris. Så massiv har dekningen vært at det for mange lesere, seere og lyttere må ha vært overveldende å ta inn over seg det grufulle, og ikke minst, de langsiktige konsekvensene av det som skjedde.

Noen journalister spurte seg selv: Hvordan kan vi møte den største utfordringen av dem alle – å ta tragediens omfang inn over oss?

I alle disse skildringene av grusomhet og død, finnes det et annet journalistisk ytterpunkt å søke mot? Finnes det en måte å begripe på?

De valgte stillheten. Stillheten i noen gutte- og jenterom. De som bodde der finnes ikke lenger. ”De lot dørene stå oppe da de dro. De skulle bare være borte noen dager.”

To skrivende journalister og en fotojournalist reiste til Sarpsborg, Bardu og Oslo. Det var ingen lett oppgave. For de måtte henvende seg til mennesker som står midt i sitt livs krise. De spurte om å få komme inn i det aller innerste, helligste, såreste. I tomme jente- og gutterom. Det ble en lang prosess, som resulterte i en magasinreportasje og tre små kortfilmer. Tomheten etter ofrene utforskes i ord, lyd, stillbilder og levende bilder. Til sammen en dokumentar som bidrar til at de livene som ble revet bort, likevel ikke blir glemt, av en offentlighet som kanskje til tider har vært mer opptatt av drapsmannen enn av hans ofre.

I dokumentaren slipper vi inn i to gutterom og to jenterom. I et kaos av pokaler og kosedyr, plakater, klær og liv. Fire familier tar imot. Og åpner dørene for journalistene. Til rommene til Andrine Bakkene Espeland på 16, Isabel Victoria Green Sogn på 17 og Andreas Edvardsen og Anders Kristiansen, begge 18 år gamle.

Dokumentaren vil fortelle om hvem de døde var mens de ennå levde. Alle ofrene på Utøya og hjemstedene deres er navngitt. Men hovedfortellingen er om fire levende mennesker. Med håp, drømmer, engasjement og ambisjoner. Rommene og eiendelene deres forteller mye om dem. LP-platene til Andrine, kaffekruset fra Troms fylkeskommune, som Anders var så stolt av. Om skoene til Isabel Victoria - 16 par på sirlig rekke. Ranselen til Andreas, som han så ofte bare slang i gulvet. Foreldre snakker om mange gode minner. Det er lavmælt, det er

verdig. Og til tross for de tomme rommene trer menneskene frem.

Den ufattelige tragedien løftes med denne dokumentaren rett inn i hverdagen. Gjerningsmannens drap og ødeleggelser er ikke lenger bare tall og kalde fakta. Ofrene er virkelige og smerten ikke til å bære.

Storheten i dette prosjektet ligger i den enkle ideen. I at det dreier seg om ofrene, og bare dem. I formidlingen av savnet og sorgen. De tre journalistene har vært gode lyttere. De har blitt skjelt ut av dem som mente mediene tråkket over grenser. Og har tålt det. Etter hvert fikk de komme inn. Til familier som viste en enestående styrke ved å være med på dette. Et verdighetsprosjekt, kalte en av foreldrene det etterpå.

Dette er en dokumentar som gjør vondt. Veldig vondt. Unni Espeland Marcussen, moren til 16 år gamle Andrine, som var den aller siste som ble drept på Utøya, sier det slik:

”Det verste er ikke sorgen over det som var. Verst er sorgen over alt som ikke ble.”

Den store Journalistprisen for 2012 går til Trude Lorentzen, Eivind Sæther og Adrian Øhrn Johansen fra Dagbladet, for dokumentaren TOMROMMENE, publisert på papir i Magasinet, på nett og som video den 2. til 4. mars i år.